

- 12 De subfendis *impropriis*, que sapient potius allodialiterum in ex cadentis.
 13 Quod siha subfenda dicuntur esse in fructu.
 14 Et quod in hac specie non attendatur frans *presumpta*, de qua no. 3.
 15 Et non intrat Bulla Pii V. de non infundendo.
 16 Qualis sit propriæ iusta subfundenzione, in qua intrat ratio fraudis in eo qui desperatus est successor.
 17 Et quod in ex ientre Bulla Pii V.
 18 De errore modernorum circa collectiones doctrinarum.
 19 De questione an devolutus feudo devolvantur subfenda.
 20 De clausula fine prejudicilio, vel dia fulvo jure, apposita in arogena quid operetur.
 21 An leges feudales attendi debantur, & quomodo in Statuto Ecclesiastico, in illius fensis.
 22 De fraude *presumpta* in investituris abusivis de fendo abuso pleno.
 23 De infundatione locorum habentium privilegum, ut non possint infundari.

ADNOT. AD DISC.

Remanet ita causa in eodem statu, neque siletor prosequentem habui; quanvis enim initio Pontificatus Clementis Noni, successoris Alexander Septimi, sub qua illa disputata fuit, actor, vel ipso defuncto, ejus filii obtinuerint iterum audiri, novamque disputacionem prepararent, communicando juxta flylum, anticatae ministris Cameralibus, informaciones facti, & iuris, ut pro curundem Cameralium commoditate responfiones parati possent; cum hinc hoc preferunt consilat prius legum sciti in libtus, quas habent cum privatis; attamen incertum est ex quo motivo ab ulteriori profectione desisterent.

In his itaque novis informationibus, in substantia continentibus eadem fundamenta, que in prioribus disputationibus dedicta fuerunt; atque scribentes se refringendo ad fumum punctum (in quo vere nodus causa confundebat) invalida subinfeudationis, ob fraudem a lege presumptam ex imminentia devolutionis, in dubios potissimum infundit. Primum nempe in exclusione presumptiois fraudis, tam ratione notiorum integratis, ac religiosis subinfeudationis, quam etiam ratione justae causa, quae illum impulsi ad id agendum, ut adeo grata memoria hujus familiarium apud illos subditos conservare.

Et secundum aliqui ingeniosi ponderabant, quod neque
dicti poterat, ut verificaretur praesuppositum certe, ac
imminentes devolutiones, ob desperatum succidorem, dum
reasumendo collecta per Narbonem in tracto de statu annorum sexau-
gusti. q.4. & Rot. apud Merlin. dec.229. in finis repetit. dec.250.
p.5. recent. probate conabatur, quod etiam fenes sepiuganari,
& ultra, filios pro creare posset, cum in hoc differant
vixi a mulieribus, deducendo non solum exempla antiqua a
Scriptoribus relata, sed etiam aliquam moderna, & de prece-
niti in ipsam Urbe, quod sepiuganari habentes uxores
etiam fenes, ita defuncti, aliam juvenem duxerunt, &
filios procreaverunt, ut preferimus sequuntur est in eodem Duce
Jovii Hieronymo Martchajo, qui hodiernum Ducem pro-
creavit.

Occasione autem congressus habiti per Camerale pro
hujus nova disputationis preparatione, ad premisso dic-
tum, quatenus pertinet ad primum fundamentum
bonae fidei pro exclusione presumptionis fraudis, denudò re-
flexando ad jam deducta in discussione, in sensu folius veri-
tatis credebam, quod ea subsisterent, quod scilicet ista
non sit frusa consilia, seu criminosa desideranda in singu-

bonis et iustis causis, tunc etiā cunctis denotanda in iungili-
bus causibus. & in perfolis individuis facientibus actum, sed
fistilla frusa, qua dictur prejudicis, seu re ipsa generaliter
per legem inducta, ex foliatione status, in quo repres-
tur illi, qui actum gerit, juxta jam adducta exempla,
quodverē, & propriè actus irritatio non proveniat dic-
reccè à fraude, juxta ca, que habemus in materia litigiosi,
vel in materia dicti de his, in fraudem creditorum &
cum similibus, in quibus recte procedit, ut sola juris pra-
sumptio tolli possit per contraria probationem, etiam
præsumptum, & elecitan ex fortioribus præsumptiōibus,
sed quod potius proveniat a defectu potestatis, quam lex
iusti causa neget, vel auferat; quia quod illa subinventandū
licentia, quam lex, vel homini fundatario concedit, istam
sue habeat implicata condicioneā à legge subinven-
tā, dummodo scilicet actus fiat tempore habili, non
autem quando sit verisimiliter de prole deferasperat, ac pro-
prietate immixta devoluto, adeo dicatur potius defectu

- pro se reservato, adeo ut subinfeudans exiret omnino de scena; Et tunc propriè intra quadro, de qua in discurſu, ac filiciter leges feudales, quæ id permittunt, fini authenticæ necne, ac etiam quæ postea, in eadem leges feudales, admittunt illas esse authenticas, sint antiquæ, vel cor recte per legem Federici in cap. Imperialem, &c. Itaque cœfus opiniò, quæ concedit feudatario istam facultatem sub infeudandū, defederat concursum triū requiritum, illius præsumptiū, ut fiat persona æquivalens conditionis, & cum eidem legibus, & conditionibus ad illum effectum, ne fiat potentiori, ob difficultatem obtinendi servitium, & fidelitatem, & ob alias difficultates in eaſi devolutiōnē; & e converso, ne fiat pauperiori ob eandem difficultatem obtinendi servitium reale, vel personale, sive ritam ob detractionem, quæ in feudo contingere solet, & sic defederatur æquivalens, ut preseretur omni domini prejudiciū, adeo ut nil suajurisfit mutari personam feudatarū; ut etiam defederatur, ut fiat de roto feudo, nihil sub infeudantur reservato, ne inde sequatur feudi dividisi; ac etiam defederatur, ut gratis fiat, ne alias ita sequatur prohibita venditio, vel alia prohibita alienatio, sub hoc subinfeudationis pallio occulta.

Verum evidens videtur aliquorum æquolycum, applicandi modernis subfeudorum speciebus, juxta praesentis controveles calum, eaque per antiqua iura feudalia, vel per antiquos feudatiles, in hac specie subfeudi dicuntur, cum sint termini diversissimi; siquidem in propriis, & rebus feudis, Civitatis, Oppidorum, & Castrorum conjunctiæ, & imperio, & quæ proprie constituent Baronies, iste usus omnimode subfeudationis amplius non datur, aquæ fabulosum est aliuslumpum, ut sine consensu domini infendantis, qui juxta hodiernum rerum statum, frequentius est presupponendus Princeps supremus, licet sum sit id generi, quod dominus signari, vel invitari, teneat alium feudatarium, seu vassalum recipere; & per consequens ideales remanent quælliones predictæ à nostris majoribus disputatae.

Alter casus est illius subinfederationis, qua fiat quidem in integro feudo, omnibusque iuribus, ponendo alterum in suum locum, aliquo tamen licei sibi reservato, ac propterea ille, qui facit subinfederationem, adhuc remanset dominus directi vasallus, & feudatarius, ipseque efficaciter dominus subalternum subfeudat, qui ipsum immediatum, non autem medium agnoscit in dominum, iuxta distinctionem, de qua d. *discr.* 7 & *discr.* 10.

tandem dominum, atque ad hunc effectum advertebatur, quod in hac materia intraret ea, quae dicebantur per Scribentes in contrarium super qualitates fraudis consili.

Ad instar eorum, qui habentur sub titulo de *Regalibus discr. 78: cum seqq.*, in Appaltoribus gabellariis, & Dohatinum, super ius, quae gerunt circa finem Appaltus, & sub it: de locat, & condit. *discr. 24*, super locationibus, que sunt per heredem gravatum, & inde commissariatum, immo-
re necessitate, *discr. 25*.

Sed pariter in feudi redditis, & propriis, usq[ue] supra, fabulae specimen reditari dari in praxi istum usum, uscire consensu domini id agere licet, dum in hoc facculo currenti, ac etiam in proximè decupo, in nostra Italia, aliquae super vidimus exempla in feudi Senarum, & Plumbini, de quibus d. 456. 59. & in aliis ibi proximis, & dico 54. non lo-

sum cum expreſſo aſſenſu, ſed etiam (falteſ repreſeſtum) Plum-
bi) cum obligatione feudatarii ſubinfeudanti perfonam
ab ipſo infeudante nominandam; que in huiusmodi ſub-
infeudationibus praxis docuit, nullum ex tribus requiſitis
pradiſtiſ ſervatum fuſſe; ſiquidem (exempliſcando in
codem recentiori feudo Plumbi) Non quidem ſervata
tum primum requiſitum ſubinfeudandi integrum feudum,
nihil pro ſe retinendo; dum Rex feudatarius, qui ſubin-
feudationem fecit, pro ſe retinuit alium dominium ſubin-
feudatum, five illam maiorem premitentem, que vulgo di-
citur *Sororita*, nec non ius devolutionis, arque ius mu-
niendi arces, five ut vulgo dicuntur, *ijs Prefidiorum*. Mi-
nime alterum, ut gratis fieret, cum poteſt proceſſum
fuerit per viam confeſſionis ius feudi empiſti, ſolvendis Impe-
ratori pronominatiōne diocedam centena milia floren-
tum Rheni ſub nomine laudemii, & Regi pro ſubinfeuda-
tione ſcuta circiter centum mille.

Et deum non posset, ut secret personae equalis conditionis, cum feudatarii esset potentissimus Rex, & Monarcha, subfeudatus autem simplex Baro; quinam potius abhorrebit subfeudatio persona equalis potentiae, vel etiam minoris, que sit de phere Principium, cum similibus exemplis, qua dari possent: ergo palpat manibus simplicitas modernorum, quos elaborare colligere profefsus est in ista causa Altograd: conf-5, lib-2. abhendito nostris temporibus in feudi rectis, & propriis Civitatum, Oppidorum, & Castrorum cum imperio, iurisdictione, & valfassis, eaque per antiquos feudatarios in hac materia subfeudationis traduntur.

Terius est causus illorum subfeudorum, que concedi solent etiam per feudatarios subditos, & mere subordinatae.

tu Ecclesiastico immediato; atque dare, ut subditus, qui nullum jus pro tempore futuro est habitus, facit id, quod facere non potest, vel non solet ipse Pontifex dominus direxus.

Hinc proinde ad evidentiam edocemur, quam magna sit, totis inculata modernorum pragmaticorum, vel collectorum incepta, procedendi in sola litera doctrinarum, seu in eis constitudo vim, aut eruditio ostendandi cum eorum numero, & collectionibus, non distinguendo causas, & temporas, neque reflecendo ad congruam applicationem, ex facti qualitate, & circumstantiis regulandam; qui etenim in sola superficie videbunt d. consil. 5. Al tog. lib. 2. editum ad hujus causa opportunitatem favore actoris, opinabunt illud esse doctum, matutinum, & claboratum responsum, tractande de materia ex profecto, & tamquam qui bene, & intus examinabunt materiam, competenter, quod est saccus plenus palca, ita confecit ad caue opportunitatem; ad quam aliquo doctus, summeque considerandus Author scripsit, ideoque est quidem considerabilis artifex, sed non est considerabile opus ex defectu materiae; iteque est error quotidianus tot, equivocorum productivis, defunderi authoritatis Collectorum, vel Confluentium, ad distinctionem casum, eorumque circumstantias non reflecendo.

Stant autem distinctione predicta, sequitur erroneum pariter esse disputare generaliter, & in abstracto quodlibet, de qua in hoc discurso, ac etiam disc. 40. an scilicet de voluntate feudi, devolvantur subfeuda, atque doctrinas praesertim antiquorum, ad hanc rem applicare, cum revera dicta quodlibet percutiat primam, vel secundum easum, de quibus hodie inanis labor est agere, ut supra; in aliis autem posterioribus casibus intrat dilemma, quod aut actus subinfeudationis est validus, aut non; si non est validus ab initio, & in substantia, tunc frustra de hoc disputatur, cum nullum, & nihil partitetur, & si est validus, tunc extranea pariter est quodlibet, dum ita species subfeudi considerantur potius tamquam fructus, ad instar presentatio nis facta per possessorum, cuius effectus tamquam confutatus non cessat, cessante causa postmodum productivis.

Ad ea vero, qua habentur n. 7. & 8. super clausula fine praedictio, vel super alia salvo iure, qua adiici solent in affectu domini, videnda sunt ea, qua habentur infra in Neapolitana Concursum creditorum, disc. 166.

Et quoniam in discurso circa presumptam fraudem praedicti, principale fundamentum constituitur in legibus, & authoritatibus feudalibus, de quibus n. m. 15. inferuntur autem disc. 123. dubitatur an iste leges locum habeant in hoc Principatu temporali Ecclesie. Hinc advertendum venit, quod ubi erat tenenda est opinio, quod ista leges feudales in hoc principatu non habeant vim legum, quoniam probabilis videatur ibidem tradita distinctione inter anti quis confitudines collectas per Gerardum, & Oberum, & Constitutiones Imperiales Lotharii, & Federici; adhuc tamen iste leges attendendas venirent tamquam doctrinae magistrorum corroborationem rationem generalem, cui ista fera est innixa, juxta ea, qua disc. 35. de iude. & alibi plurimes habentur de legibus aliorum principatuum attendendis, ubi non habetur lex propria, & particularis; atque hoc est quod in effectu dicere volumi Pagi, & alii Ecclesiastici per eum relati, de quibus supra, disc. 54. & alibi, distinguentes, ut confitudines feudales attendendas veniant etiam in hoc principatu in aliis, non autem in iis, qua ludent Ecclesiasticam immunitatem, vel factum Canonibus adverserunt, quoniam non potest cadem lex in parte acceptari, & in parte reprobari, sed capienda est prout jacet cum sua causa, & qualitate; sed quod in iis, qua habent fundamentum rationis, & probabilitatis, & non adverserunt factum Canonibus, attendi debeant magis ex ratione, qua ubique est eadem, omnibusque est communis; quam ex vi potestatis, & jurisdictionis legislatoris, in cod. disc. 123. advertitur.

Ad hanc autem materiam presumptam fraudis ratione praedicti tertii, conferunt ea, qua habentur disc. 3. de Regal. & disc. 1. de employ. & disc. 1. de pens. circa investitura, vel concessiones abusiveas, & expectativas de re plena, & ante factum casum deviationis, vel vacationis, dum in eisdem materialiis allegantur feudata, qui de hoc agunt in proprio abusive investitura feudata.

Item terminis feudalibus congruentea, qua disc. 14. de Regal. habent super potestas Principis tollendi ius tertii, dum ibi agitur de infundationibus illorum locorum, qui ex causa onerosa habent privilegium, ut non possint infundari.

DISC. II.

D Evolutio ad Sedem Apostolicam sub Clemente VIII. Ducatu Ferraria, per mortem Duci Alfonsi sequenti anno 1593. ortuque propterea nonnullis controversias inter Cameram Apostolicam, & Ducem Mutinam, & Regum, praefati ultimi feudatarum heredem, proditi de anno 1594. concordia inita in Civitate Faventia (Faventia pro inde

inde nuncupata) per quam, inter cetera Capitula, conven tuum existit, dicto hagredi remanere debere Terras, Prata, Valles, Possessiones, domos, & omnia alodalia per dictum Ducem Alfonsum posse, & in vim ejus refamenti in ipsius obvencia.

Ista generalis conventio causam dedit multis controversiis circa domos, terras, possessiones, livellos, & alia bona, super quibus tamen nullum scribendi munus mihi demandatum fuit, sed illud restricuum ad bonum ius Cameræ impetratori super pertinencia Vallium picheriarum Casali, alias juxta fori utrum Clomaci, cum praeposito, dictam Civitatem, torquum Territorium, in quo Valles in cluduntur, contineri sub dicto Ferrarie Ducatu devoluto.

Prima, ac principalis quodlibet inter partes super his Vallibus agitata, fuit super aquarum qualitate, an felicit effient salientes, & maritimes, communicationem cum Oceanio habentes, ita ut dici debet juris publici, vel potius dulces, & flagantes, ita ut privati juris censori deberent, super quo puncta multa pro Duce scripturam plures infinges. J. C. praefatim Altograd. con. 4. ex num. 100. lib. 2. sed longe majora, & forte meliora pluraque infinges. J. C. scripturam pro Camera, ita ut habeant desuper volumina; ego vero istam Provincia Jamili benè tractaram, ac totum in solo facto consistente non assumpsi.

Secunda fuit quodlibet, praefatissimo, fine veri praepudicio, quod non ageretur de mari, vel eius membro, sed de paludibus, & stagnis aquarum dulcium à Padi inundationibus, vel pluvius provenientibus, seculibet faturientium; an dum continent Piscerias magni redditus, dici deberent de regalibus, & juris publici, Principis magis, quam privatorum domino congruis.

Quodlibet juris publici, attenta etiam dispositione iurius communis, adducatur pro parte Camera tessus, inter publica 17. ff. de verb. signif. in fine, ubi enumeranda ea, que iurius publici sunt, ponit pescaria. Verum hoc fatus leve fundamentum credebam, quia licet in vulgata editione dicatur pescariarum, communis tamen, ac vera eruditiorum opinio est, cum esse mendaciam, ac dicere debere pescariarum, prout legitur in pandectis Florentinis, ut ad vertum Cupacis in feud. dat. que sunt regalia, litt. D. Forner. in d. inter publ. Borrrell. de Magistrat. edit. lib. 4. cap. 4. n. 8. & de Reg. Cap. pref. cap. 24. num. 15. & cap. 28. num. 38. idemque Rebiff. in d. inter publica; & licet idem in Commentariis, adhuc non advertens, credat id non procedere in iure pescandi, sed in vestigiali; quod Principi pro pescibus pendit, ut plura feudistarum sensum, de quo infra, & cum Rebiff. & alii quos allegat, pertinet. Altograd. disc. 4. num. 85. attamen in annotatione marginali adiecta in illis Lugdunensis impressione 1586. idem obseruat, ac faciet esse melorem legctionem, & meritum, quia verbum pescarii ut confatex Calepino, & alii Grammatici, significat locum, in quo pices venduntur; & tamne neque in iure, nec apud historicos habemus, in Urbe, eisque Imperio, certos locos definitos esse, ubi pices vendi debent, qui publici iuris effecti essent, ex quibus vestigiali fucus caperet.

Ac ulterius J. C. enumerat hoc verbum inter Salinarum, & Metallorum vesticigia, cum quibus nullum habent conexione, loca pescium venditione definita, ut advertit Borrrell. ubi ap. n. 8. idemque omnino dicendum est, intelligentie pescarii, nempe locis, in quibus, adinstar salis, & metallorum, confitutis pix. Quas fodinae usitate in redditu Populi Romani adserit Rebiff. in d. postrema marginali annotatione, & ceteri apud Mastrill. de Magistrat. lib. 3. cap. 10. num. 36.

Dicebatur etiam pro Camera, censendas esse has pectorias Valles de regalibus, per text. in cap. 1. que sunt regalia, ubi pescationum redditus inter regalia constitutum, eo quae propterea enumerant ibidem feudista, praefertim Iernia, Alvaro, Afflito, & Balzaranus, Capyc. invest. feud. cap. feudorum clausule, verbo pescariis, fol. 107. in meis, & de regalib. infiniti, verbo pescationum redditus, fol. 208. Pet. Gregor. Tholoi. de regalibus c. 19. Restaur. Gisal. de Imper. qu. 110. n. 28. & 30. Rosenthal. de feud. cap. 5. concil. 24. Sixtin. de regal. lib. 2. cap. 18. n. 9. Mastrill. de Magistrat. lib. 2. c. 10. n. 305. & seqq. Borrrell. de prefantia Regis Catholicoli c. 24. Decius consil. 270. n. 3. Burfatt. consil. 235. n. 31. qui in specie loquitur de iure pescandi in quibusdam Vallibus, sed foreis manu actis.

Replicabatur pro Duce hanc regalian non confistere in applicatione, ac pescium venditione, in quibus magnum istarum Vallium emolummentum consilis; sed in eo vestigiali pescarii, & lignorum usus in nemoribus, montibus, & foretis, de jure est omnibus communis, & ramen Principes, & Civitates sibi applicantur, vel praescripunt ea pacua, nemora, vel foretis, ex quibus ultra necessaria incolarum utrum, notabilis redditus percipiatur, ita ut hodie

hodie de confutudine, campalia quia prius erant communia, sive Dominorum, vel Civitatum, inter quos est contentio, in qua verior, ac magis recepta sententia visetur illa Castr. & Soccin. in l. i. ff. acquir. post. quam reprobata contra Aretini magis communiter Doctores sequuntur, ex deducitu per Curt. jun. conf. 184. num. 31. & seqq. par. 6. recent. quae distinguunt Rota decr. 164. n. 31. & seqq. lib. 1. & seqq. par. 6. recent. quae tractantum, & admittunt per Menoch. conf. 395. Surd. conf. 135. 131. & 311. ac Bellon. jun. conf. 44. satis effuso sermone hoc articulo tractantes.

Dari potest exemplum practicum in materia quotidiana; iurisdictio in Vaffallos, sive jus habendi privative ad alios, Furnos, Maccellos, Tabernas, Molendina, five Cancellarium, Portulanum, & alia hujusmodi, non implicat, quod sive alii iurisdictio, atque per feudatarum qualitas, & possessa privatis titulis a feudo diversis, quia dari potest feudum sine iurisdictione, vel aliquo ex dictis officiis, quae ad alium iure aliud ex Principi concepcionem pertineant, quodque una habeat feudum, alter iurisdictionem, ut obseruant Rosenthal. cap. 5. conf. 6. & ceteri apud eum, & plene in Lucana iurisdictione, hoc sit, ubi ex Aponte decr. 2. & aliis habetur, iurisdictionem haberi posse in aliquid.

Si illa repertoriam pñem feudatarum, utique devolutu feudo, irrideri merebitur ille feudatarum heres, qui iurisdictionem, ceteraque officia hujusmodi, ex sola iuris presumptione retinere vellet, tamquam aliquid, vel alio titulo spectantia ex sola possibili acquisitione in aliquid, nisi si concludenter probet, quia ipsorum iurum, seu officiorum, & iurisdictionis natura, & ordinaria qualitas est, ut in feudatorio esse censeant cum feudo, ejusque ratione, sic a pari de illis bonis, & iuribus, que de sui natura, & ordinaria qualitate sunt de regalibus, regulariter a privatis, ac jure privato non possidentis, sed potius iure feudi; quamvis possibilis aliquid latius adesse, ad quod plura deducunt ad Rem Addens. ad Rovit. super pragm. in rubr. de fendo in princip. vers. in primo cap.

Maxime ubi agitur de illis feudis majoribus, & dignitatis vera, non abnivit, in quibus etiam ius regalium refiderit, ut de Duke Ferrarie in specie Silvaticus conf. 2. n. 3. ex Felino int. cum anobis n. 3. de tribus, & in hoc itare dicendum cunctum inevitabilem, per quem ita distinguendo, omnia que pro Duce auctore ponderabuntur, dilubantur, nisi verè de legitimi titulis acquisitionum iure privato doceretur, cum ipse Dux iure feudi, & investitura etiam regaliam obtinet, ita ut proprie superius infinitate questionis examen affluerit non oportet.

Sed quando eam examinari contingeret, ut eius statim retiri, qui in hujusmodi generalibus, & extrinsecis conclusionibus totam vim constitutio solebant, dicebam pro hujusmodi questione vera notitia, & decisione, plures esse distinguendos causas, vel terminos inter se diversos, in quorum aliquibus multa procedunt authoritates, que in aliis cum coniectis legislatorum equivocis male deducuntur.

Primum igitur causas est, ubi controversia vertitur inter supremum Principem, & inferiorem dominum intra Principatus limites aliquod Castrum. Oppidum, vel Corpus universale possidentem, ac feliciter illud presumant iure feudi, vel alii possidenti, & isto casu, regula est pro aliquid in exclusionem illius proprie, & directe feudalitatis, que servitii necessitatem, alienationis prohibitionem, causa deviationis, aliaque onera contractem, atque folium, juxta unam opinionem, inesse dicitur illaremorata, & impriposta feudalitas, que alium dominium, ac supremam Principis iurisdictionem importat, in exclusionem illius aliquid, ob quam nonnulli Deus in hujusmodi bonorum species agnoscit, ut late deducit Spada. conf. 1. vol. 1. ac particulariter discutitur infra, in Lucana iurisdictione, in Imperii, hoc istulo, atque in his terminis loquitur Castr. conf. 179. n. 1. lib. 1. Alex. conf. 129. n. 1. lib. 1. Capc. inv. f. 1. verb. f. 1. aliquid. fol. mibi 42. Intrigol. de f. 1. & seqq. 43. num. 23. & seqq. Aponte decr. 2. Giurb. de success. f. 1. glos. 3. num. 10. qui propterea, & aliis de eodem casu tractantes, malè ad sequentes causas utriusque diversorum applicantur, sed iste casus erat extra nostram facti specimen.

Secundus casus est, ubi controverti contingit inter feudatarum, ac Vaffallos, seu privatos bona infra fines feudi possidentes, ac illa scilicet sive libera, & aliquid, vel alio, quamvis nimis nullum Doctores variant, ut infra, quoties de simplici iure presumptione inducenda tractatur, omnes tamen concordant, quod si circumscripta ista genericale-gali presumptione, alia concurrent presumptions, circumstantiae, & adminicula, que unam magis quam alteram

quod etiam in ista causa acriter per Camerale deducentes, non placebat.

Ceterum quidquid sit de unius, vel alterius opinione in abfracto, absolutum est ex supra deductis, quod si admicula, vel presumptio proua, vel altera qualitate concurrant, illi debeant prævalere, atque pro vehementissimo adminiculo attendende videtur bonorum qualitas, & status, vel quia sunt de illis, que regulariter, & à communitate accidentibus sunt iuriis privati, vel ex conuerso sint de regalibus, & iuribus dominicalibus ex superioris traditis. Vel ipse bonorum statutus ita iudeat, quia nempe agatur de montibus, nemoribus, pacuis, pratis, forestis, & allodioles possideantur, quia hic non est casus.

Tertius demum est casus nostrar, ubi scilicet devoluto feudo, est questio inter dominum, & feudatario haretis super prædis, & bonus intra feudi fines a feudatario possedit, & in his terminis pro aliquid possidente presumptione tenet Alex. conf. 55. n. 19. volum. 4. Bellon. conf. 10. n. 11. & 12. Albert. Brun. conf. 1. n. 3. Menoch. conf. 395. num. 23. Surd. conf. 133. num. 25. & per rot. conf. 151. & 311. (qui tantum nempe Menoch. & Surd. loquuntur in controversia cum agnatis, quod est idem) Claf. §. feudum, queff. 18. n. 2. Boss. de Princeps. n. 242. latè Rosenthal. c. 12. conf. 15. num. 32. & seqq. & hanc sequitur Rota, ut in Asten. f. 27. Aprilis, & 18. Junii 1584. coram Babalo decr. 72. pol. Cene. de Cen. apud Buratt. decr. 276. & 426. apud Duran. decr. 28. & prædis.

Contrarium sententiam pro feudalitate presumenda, tenet Hieron. in cap. 1. de contr. inter mascul. n. 3. Bald. in c. 1. num. 10. de Capit. an. qui cur. vend. Decr. conf. 517. n. 9. Cravent. conf. 54. n. 9. bene Ursil. ad Affili. & decr. 267. Thelaun. lib. 1. quest. foren. 105. numer. 26. Menoch. lib. 3. presump. 101. num. 2. & seqq. Mantua de tacit. lib. 23. iii. 6. num. 29. Intrigol. de f. 1. Jacob. Gall. conf. 32. num. 19. & seqq. Bellon. jun. conf. 44. n. 29. & seqq. plen. ex profess. Rovit. conf. 101. n. 1. & seqq. vol. 2. Mastrill. decr. 105. n. 7. Billot. conf. f. 51. n. 5.

Penitus hene authoritatibus, & rationibus, omnino veterior, & probabilior videatur haec secunda, cum inter tenentes primam, pauci feudata numerentur, atque omnes laborare videantur aequivoce, utpote se fundantes in autoritate Holiensis & aliorum in cap. n. 1. de iuris. & in traditione per Affili. locis proxime supra citatis, que authoritates pertinent primam, vel secundum casum, non autem terminum, in quo datur quidem potest aliorum situorum possibilitas; sed nisi de hoc doceatur, presumptio ita videtur propositio praembofei, deque confar.

Ac etiam, quia nimis dura est conditio dominorum, & Principium infendantum, si potest remissima tempora, ac secula, quibus feuda in una linea, vel domo durare solent, cogendi essent ipsi probare primam statum ob temporis antiquitatem improbabilem, potissimum quia dominus a feudo absens, & feudatario negotiorum ignarus, percutere non potest; quando, & quomodo feudatarius acquisira bona iure privato; exconverso autem facilissimum est ipsi feudatario id probare; unde omnis ratio legalis, ac naturalis postulare videatur, ut illius, & non illius debeat esse probatio in causa, quod accedente temporis antiquitate admittere videtur Rot. decr. 164. n. 38. p. 6. recent.

Item quia feuda a communis contingentibus, non in sola Vaffallos superioritate, & iurisdictione, ac nudi Castr. dominio consistunt, sed etiam suam dotem congerunt, quae redditus habent solent, ex quibus statutum feudatarii honorificè subfertur, ideoque satis est probabile, ut dominus, possidentes, prædia, & alia bona feudo annexa sint, ut per Schrader. par. 3. cap. 4.

Dati etiam solet in ita questione distinctio, ut spectetur persona actionis, cuius femer incumbat onus probandi eam qualitatem, quam agenda allegat pro fundamento intentionis; sed eam ministrum veram credebant in Pisaurum. Molendinorum, de qua infra hoc eod. risulo, quia cum feudatarii heres possidere dicatur, esset in domino cum hac distinctione definire conclusionem, istumque semper ad onus probacionis gravare, sive conferre, cum frequentius in causa deviationis hujusmodi feudorum ad supremos Principes, soleat istorum scitis statutum de facto capere omnium possitionem, ex fiscalium propositione, quod sicut non litigat manus vacuis, de qua plene Peregr. conf. 1. & 2. lib. 1. esset destruere in suis causis conclusionem in hærcie feudatarii, ac semper eius gravare, sive sicut ex possitione de facto apprehensa, & forsan iuris, emolumentum caperet in prejudicium polluti, ideo hoc fundamentum,

Econverso autem pro allodialitate, duo adducebantur
admixtula, unum quod plurium vallium hujusmodi pen-
siles privatis dominium esset, ex quo privato, & allodial
dominio in parte inferentur illas esse species praediorum,
vinearum, & possessorum, quam illius Civitatis incole
pro eorum subsistente possidere dicuntur, cum alia pre-
diorum species non adsit; alterum quod de plurium vallium
acquisitionibus cum priuatissimis titulis emptionis, per Duces
factis docehat, unde ab unis ad alios inferri dicebatur;
neutrum tamen relevans videbatur, quod supradictis in
contrarium urgentsibus preponderaret, posselio etenim
aliorum privatorum de ejundem qualitatibus bonis tamquam
de liberis, prodebat quidem in secundo casu exemplifico,
ubi scilicet controversia est inter feudatarium, & Vassal-
los, iuxta decimationem Aflidi, & in hoc equivocare viden-
tur Menoch. consil. 293. n. 10. & 299. & Surd. d. consil. 151.
n. 26. & 311. numer. 8. Sed non inde cautum videtur, ut id
operetur respectu ipsius feudatarii, dum alia feudalitatis
admixtula concurrent, quia cum incole absque praeditis,
& bonis vivere non valeant, stant bene simuli, quod in eo-
rum introductione aliqua Territorii pars illis alignata sit,
colenda, & fructuenda, alia vero puro naturali remanerent pen-
siles Principem; acuterius, ut ex hoc aliquod admixtum
deduci valeat, opus est ostendere hujusmodi de priva-
tum dominium, & commercium ante infestationem, non
potest, quia potuerunt privata ex Ducum subinfestationibus
hujusmodi vallium istum, & frutionem acquirere, ut
ponderat Ruyt. consil. 26. n. 7. & 299. lib. 1. maxime quia in
factu per Cameram de pluribus concessionibus adcedatur;
& de solito Ducum Ferrariae faciendo has concessiones ha-
betur apud Alex. consil. 57. lib. 7. & in Ferrariensis juris pisan-
di, hoc studio.

Et hoc redebat etiam equivoicum alterum administrum resultum res ex aliis quibus acquisitionibus per Duces factis a privatis, quia esse potuerunt per viam reintegracionis ad antiquum statum, ac remotionis illius obseculi, quod prædecessorum concessiones præstabant, ide quo bona antiqua recuperata, qua ad suum antiquum causam, tamquam per obseculum remotionem reveruntur, dicuntur augmentum intrinsecum, felibutio a servitu, per quos actus non impeditur devolutio, ex deductis per Rosenthal. c. 10, coroll. 44. Blotus, conclus. feud. 62. & 63. Rovit. d. confil. 101, lib. 2. ubi ester.

- Ponderabatur etiam per Camerale, dictas acquisitions fadas esse sub nomine Camere Dacalas, que diversa dicuntur a Camere privati Patrimonii, gloss. in rubri de jure fisci, lib. 10. ubi Bald. num. 12. Franc. Marc. decr. 33. numer. 7. & 10. Peregr. de jure fisci, lib. 1. tit. 1. numer. 6. & 7. Sed ita ponderatio levius credebatur, cum huiusmodi vocabula confundi soleant, ac promiscue unum pro alio sum.

S U M M A R I U M

- 1 De pundiis principalibus contentis in hoc discessu.
 - 2 Quare sub hac materia scimus, cadat illa regalium.
 - 3 De erroribus non distinguendis, & p. 7.
 - 4 De natura, & effectibus feudi regalis, & vero dignitatis, quod habeant regalia, & que remaneant ad domine.
 - 5 Quid in baroniis, & dominicallis inferioris ordinis non regalibus.
 - 6 De codem, & de diversitatibus morum.
 - 7 De endem errore, de quo supra, n. 3.
 - 8 De questione an castro, & locis sibi potius feudalia, vel alodialia, quomodo debent intelligi.
 - 9 De feudo, & respectivo alodio impropi castrorum, & locorum statutis Ecclesiastici.
 - 10 De locis habitatis, qua possideantur per Ecclesias, & cuius qualitatis sit illud alodium.
 - 11 An bona possessa per privatos intra fines feudi sint feudalia, & feundo reddititia.
 - 12 De codem errore, de quo n. 3. C. 7.
 - 13 Distinguenda causa, vel effectus questionis, an quod possidet feudatarius intrasines feudi, censeatur fendale, vel alodialle.
 - 14 De codem, & quomodo ista questiō decidi debet.

13 An dari posuit, ut quis sit **fendatarius**, vel dominus eius territorii; & si dominus prævatus aliquorum locorum.
 14 An, & quando **fendatarius** acquirendo bona privata censeatur incorporare cum fendo.
 17 De aliis distinctionibus in materia.
 18 De **schesixis**, vel pollicariis.

ANNOT. AD DISC. I

Cum de tempore editionis hujus discursus jam sequitur
Cesset concordia, quæ controversia finem dedit, id-
cirè defuit occasio ulterioris disputations; de contentis
autem in eo, plures in aliis causis agere occasio defuit, cir-
ca eorum duos punctos principales; primo tempore, circa origi-
nem, & naturam Regalium, & quænam pertinente ad
feudatarium, atque veniente sub investitura feudali; & se-
cundo super natura, seu qualitate honorum existentiam in-
tra fines feudi, an praesumantur feudalia, vel aliquid alia.
Quatenus pertinet ad primum, itè regalium tractatio
suam particularem, ac diversam habet sedem in libro se-
quenti; non tamen incongruit ad effectum praesenti, vel
alium similium controversiarum, de cis actum quoque
esse sub hac materia feudali, sub qua eorum inspecio cadit
ad predictum effectum comprehensionis sub feudo, & an,
& quando barones habeant regalia, & quomodo.

In hoc autem punto verificari pariter videtur illud idem
aequivocum, infinitum *dico, precedens*, quod oritur ex
modo procedendi cum generalitatibus, vel cum litera do-
ctrinarum, non distingueendo causis, vel locis, seu regio-
nis, aliasque circumstantia facti; siquidem refutendum

et in primis ad naturam, seu qualitatem feudi; *an sit regale*, *ac verba dignitatis*, *in recta*, & *propria ejus natura*, *quod importat omnimodum imperium*, & *principatum abolutum*, *vel potius eversorium sit inferioris* classis magisque *impropriorum*, & *subordinatum in figura baronii*, *vel domicili cum dignitate impropriarum*, & *abusiva*; *primum etenim casu*, *feudum importare dicitur principatum abolutum*, *juxta nostram Italiam exempla infinita in annotatione precedentibus*, & *per consequens secum trahit omnia regalia*, *etiam majora*, & *primi ordinis*, *illis exceptis*, *que consistunt in aliquo dominio*, *quod ad differentiam ut infra ab aliis quibus dici solet altissimum*, & *in illa majori superioritate*, *qua vulgo dicitur Sovrania prima*, *cum habeat fini imperabili a Corona*, & *ab Imperio infundente*, *ex regula quod nemo facere potest nisi aqualem*, *ipsumque feodium perennescere*, *arca de sua natura importat subjectionem*, & *vasfallagium*, *diciturque dominium ab aliquibus*, *ut supra*, *dici olet altissimum per quendam modum loquendi*, & *ad effectum contradistingendi alium aut dominium subalternum*, *quoniam consideratur in ipometu feudatario*, *respetu eius baronum*, & *feudatariorum*, *qui ab ipso subinventae fuerint*, *de aliquibus partibus*, *seu membris feudi*, & *cum iurisdictione cognoscendi de successione*, *vel devolutione feudi*, *juxta casum*, *de quo disc. 59. cum similibus*, & *in hoc supplemento disc. 128. ubi de his distinctionibus duplicitis alti domini*, & *superioritatis*. *Omnia vero alia transirent in feudatarium*, *quoties lex inveniatur*, *vel con*fuetu**, *aliam non redolent exceptionem*, *in*proposito**.

In altero autem casu, in quo agatur de illis feudatariis vel
ris, & propriis, cum expresa investitura, ac præstatione
serviti, ut ex. gr. sunt feudatarii Regnum Siciliae,
ac etiam Status Ecclesiastici, qui dicitur immediatus,
ad differentiationem Status mediatis, consenserit in dictis feudi
regalibus, & majoribus respectu illorum feudorum, que
ita obtineantur, ac etiam sunt feudatarii improprii, &
remoti, quod (sic) in figura baronum, & domiciliorum
sunt alto dominio, ad superioriter Principis possident loca
fine investitura, & fine servitio in natura alodiis, ut sunt
plerique barones dicti Status Ecclesiastici immediati; &
tunc regula est in oppositum, quod (sic) regalia non ce-
nsentur eis concessa, sed remansisse penes Principem, tam
quam gemma corona Principatus, a quo fine scissura, vel
deturpatione Corona aveliri non debet, id eoque in dubio
non censentur avulsa, quoites expresa concessio, vel im-
plicita, quas refutare a confundendum immemorabili, seu
centenaria, cuius vigore allegari possit privilegium, vel
quicunque alias titulus de modo melior, aliud non sua-
deat, five aliqua accedat particularis circumstantia, juxta
casum, de quo dis. 62. 63. 64. & 72. hoc isti, cum similibus.
Et nihilominus adhuc restendendum est ad diversos mores
& stylos Principatum, quantum (ex. gr.) in Statu Ecclesi-
stico in hujusmodi baronibus subditis, & mete subordinan-
tis,

xione ad huiusmodi distinctiones, totam vim constitutum in numero arithmeticis Authorum, quo sum improbus humerorum labore colligere student, in sola litera procedendo, & non distinguendo Ultramontanos à Citramontanis; ac etiam in quolibet genere, non distinguunt Regiones, vel diversas qualitates tendorum, & fedaturorū, de quibus ipsi loquuntur, & confundendo Regalculos utriusque Regni in supra, cum Lombardis, vel cum Germanis, sive in illis non distinguendo Provincias, vel Principatus, revera etiam ita dicenda ventus ponit quies facti, quam quis, descendendo pro singulorum causum particularibus, ac individuis circumstantiis, nimirum clarae erroris, cum generalibus procedure.

11

Quo verò ad alterum punctum, de quo principaliter in hoc discurso actum fuit, super natura scilicet alodialia tuis, vel feudalitatis; patiter idem dignocit clarum & equivocum confundendam auctoritates, illaque generaliter propriè, id est passivè, tamquam do, ejusque domino, vel potius bona sunt alodialia, juxta disc. 35. 47. § 73.

applicandi quibuscumque casibus, non reflecendo ad eorum diversas circumstantias, aliquae distinctiones, ut supra; siquidem inherendo distinctioni plurium *caſum*, de qua in hoc discurſu, ovantes perirent ad primum caſum.

8 de qua in hoc discutitur; quatenus pertinet ad premium canum super qualitate loci in genere, sed in universum, an scilicet ipsi locis senseri debet potius feudum, quam allodium, vel evenefero; quamvis regula affitati allodialitati, ex relatis in eod-*dis cursu*, ac etiam *disc. 6.* 34. 60. & 135. & in aliis pluribus; attamen adhuc intelligenda venit iuxta diversitatem Regionum, quoniam (ex gr.) in Regno Neapolitano, reguli est potius in contrarium, ut omnia loca habitata cum Valfassis, & iurisdictione, censeantur potius feudalia, quam allodialia, adeo ut regula generalis affitati feudalitati, transfundendo, omnis probandi allodialitatem tamquam limitationem regulari, exceptis locis, que ab antiquo possideantur per Ecclesias, quoniam non confito de contrario, prasumputum potius allodialia, ex his, quam tam regulari, quam super limitationes habentur, relata hoc *cod. tit. disc. 60.* & aliis pluribus.

Econverto in Statu Ecclesiastico, quanvis procedatur cum regula opposita, ut cœtra, & loca etiam habitata cum jurisdictione, & imperio, non doceat de qualitate feudali, praemunir potius aliquid, quam feudum, adic tamen, ut advertitur in hoc discurso, ac etiam disc. 6. & 6^a disc. 60. & 135. & in aliis, id recte procedit ad effectum evitandi illam propriam, ac strictam feodalitatem, quæ importat formalem servitum, ac subjectionem legum feudali, tam circa obligationem serviti, quam circa prohibitionem alienandi, vel circa restrictam successioneum ad certum genus personarum, seu circa obligationem novi successoris accipendi renovationem, cum similibus obligationibus, & restrictionibus, quæ ex feudali servitu relata sunt, non per hoc tamen inferri potest ad verum, & proprium aliquid, quod negat alterius dominum, & superioritatem, cum in eo non recognoscatur aliis superiori, nisi Deus, dum ratione alii dominii, & superioritatis, ac etiam iuriorum regalium, quæ etiam in locis possibili per barones, & domicellos, possident per Papam, & Sedem Apostolicam, dici tam adfecte feodalitas remota, & inpropria ratione cuijdam implicia, & praemuniri invenitur, sine oneribus feudali bus, quasi quod habuimus de barone, & domicelli obincantibus.

bus, quasi quo hujusmodi barones, & domicili obsecnunt
iota loca ex investituris, & concessionibus Pontificis, iuxta
celebre cons.8.Abbat. cum aliis plenè, & elaboratè collectis
per Spadam cons. 1.lib.1.ut adverterit d. disc. 63. & alijs plu-
ties; adeo ineficere dictat onus servitiū feudalis extraordi-
narii, quod inest etiam feudis franchis, vel iis, qua habent onus
ne, disc. 66. & alibi.
Idemcum ad proportionem procedit in altera universita-
te subalterna, quia nempe agatur de feudo, seu loco, in
quo se fudatarius, vel baro, habeat solum ius territoriali
intellectuale pro iurisdictione, ac iure terreni, non autem
tempore dominio privato, & effectivo totius territori
intra.

juxta magis genericam locorum naturam, sed tamen possident in dominio, tanquam de pertinentiis feudi, ejusque dote pro sustentatione feudatariorum aliquam tenentur, seu aliquam montaneam, vel aliam territorii partem in universum, quam Vassallis, & incolis concesserit ad culturam, eodem modo, quo illi dies videmus in urbe, & locis adjacentibus concedi tenura, vel calata ad constructionem vinearum, juxta calum, de quo hoc eod. tit. disc. 35. Et tunc proportionabiliter intrat eadem regula, seu ratio causa universalis, in hac universitate subalterna, sed non iure feudi, & baronia, cum illi perveniat ex natura, seu virtute causa universalis, etiam in privato domino illius tenetur, seu feudi rusticis, juxta causum, de quo d. disc. 35. dum (ut praemissum est) qualitas feudalium in hismodi bonis consideratur potius inoproprie, & in ratione passiva, quia bona sunt redditus a feudo, quam quod ipsa prædicta sunt feudalia, conunque possessores dicuntur servientis, cum similibus.

E converso, prius ita compatibiliter concursu, intrat illa diuersitas personarum formalium, que in eadem persona materiali pro diversitate respectuum consideratur hoc eod. tit. disc. 23. & 61. ac etiam infra, d. disc. 117. & disc. 115. & frequentius sub tit. de cambio, & tubo illo de herede, ac sub altero de credito, & sub altero de decimis, & pluri, & consequenter, quod non implicet, ut feudatarius tanquam dominus loci ratione dominii publici, & universalis, acquirat, & possidat sub se ipso prædia, & bona privata, tanquam unus ex colonis; itaque posterior pars videtur probabile, magis ut recepta.

Quo vero ad alteram questionem voluntatis, aut habent illius expressa probatio, & tunc posita potest, non est de quo querendum, ad regulam vulgaris *Textus in l. illi, aut si de legislatoris*, quod in claris, & expressis non intrant questiones, & argumenta; aut vero ista voluntas est ambigua, & tunc in primis recurrendum videatur ad necessitatem, ex qua voluntas detinui potest, an scilicet ipse feudatarius, vel Dominus, tenere facere illam acquisitionem pro reintegratione feudi, ejusque restitutione ejus præfixa unitate, ita medicando malum, quod ipse, vel ejus praedecessores fecerunt, in concedendo, vel alienando illa bona, vel membra, que concedi, vel alienari non poterunt, & tunc voluntas assilisti integratori, vad infra illorum melioramentorum, sicut sunt pro supplicatione deterioriorum, ex deductis sub tit. de deratione, d. disc. 35. & alibi.

Cessante vero hac circumstantia, presumptio in dubio esse videatur pro exclusione incorporationis, cum id redoleat donationem, que in dubio non est presumenda, ex ponderatis, d. disc. 36. & 117. & alibi, nisi eius presumptions, & conjectura, vel administrula concurrent; & per consequens punctus est incapax regulæ certæ, & generalis, dum revera pondus pendent a facti qualitate, & singularum casu circumstantiis.

In altero autem casu, in quo dominium universale feudatariorum sit filum territorialis, vel jurisdictionale; alia vero bona intra feudi fines existentia, possideantur per privatos, jure pleni dominii; & tunc licet nostri procedant cum regula generali, quod bona, etiam per ipsum feudatarium possidentur intra fines feudi, presumantur potius alloidalia, quam feudalia; nihilominus omnino verior videatur distinctione tradita in hoc cod. disc. & disc. 3, inter bona, & jura, que sunt de sua natura privata, nullamque annexam habeant jurisdictionem, vel prærogativam dominicalem; & illa, que d. prærogativam habeant, ut (ex gr.) sunt molendina, furni, maceilli, tabernae, seu vulgo pizzicaria, & similia, cum jure prohibendi, & agendi, quod est de regalibus; ita enim secundum casum intrat presumptione feudalitatis, donec ista presumptione elidatur contraria probatio competitæ illius juris, ratione privata servitutis, ut d. disc. 3. secus autem in illis rebus, que hanc jurisdictionem, vel prærogativam annexam non habeant, & nihilominus etiam isto casu omnino probabilius, & vera videatur distinctione, de qua in hoc disc. 3, inter bona cultura, & inculta, sive habentia, vel non habentia ministerium hominis, & quatenus sunt culta, & de sua natura potius privata, quam publica, adhuc intrat inspecio voluntatis, vel desinacionis super incorporationem, vel ad descendem, juxta deducta per Rovit. con. 101. libr. 2. cum aliis hoc eod. disc. & per consequens firmam remanet, ut totum pendeat a facto, quodque semper erroneous sit procedere cum generalitatibus.

Si ita vero regula pîcheria agitur sub tit. de regalibus, d. disc. 134. ubi videtur,

Difficilias autem intrat in casu infinitum hoc codem disc. 117, quando scilicet confit de explicitis titulis acquisitionum, jure private emptionis, vel donationis, aut successionalis, aliquorum praeditorum, que possidebantur per privatos, & tunc duplex intrat in predicto, una scilicet potestatis, ut neque volens possit Dominus illa retinere in natura domini alloidalis privati; & altera voluntatis, quo scilicet animo, vel intentione, nihilominus acquisitionem fecerit.

Circa primam questionem potestatis, pro ejus inclusione videatur ratio incompatibilitatis, que resultat à

concessu actionis, & passionis in eodem subjecto, sive ab alia incompatibilitate habendi servitutem in se propria, unde propter ea, ut hoc eod. tit. & alibi plurimes advertuntur, habemus, quod non potest quis esse Rex, & Baro in eodem loco, sed quod ipso quod fit reversum dominum, feodium confunditur cum sua priori causa universalis, ad quam redit, ad instar fluminis intrans in mare, ex ponderatis hoc eod. tit. disc. 83. ac habemus in cessione iustitius, vel alterius servitutis, vel census per acquisitionem dominii, & proprietatis ipsius rei servientis, cum similibus.

E converso, prius ita compatibiliter concursu, intrat illa diuersitas personarum formalium, que in eadem persona materiali pro diversitate respectuum consideratur hoc eod. tit. disc. 23. & 61. ac etiam infra, d. disc. 117. & disc. 115. & frequentius sub tit. de cambio, & tubo illo de herede, ac sub altero de credito, & pluri, & consequenter, quod non implicet, ut feudatarius tanquam dominus loci ratione dominii publici, & universalis, acquirat, & possidat sub se ipso prædia, & bona privata, tanquam unus ex colonis; itaque posterior pars videtur probabile, magis ut recepta.

Quo vero ad alteram questionem voluntatis, aut habent illius expressa probatio, & tunc posita potest, non est de quo querendum, ad regulam vulgaris *Textus in l. illi, aut si de legislatoris*, quod in claris, & expressis non intrant questiones, & argumenta; aut vero ista voluntas est ambigua, & tunc in primis recurrendum videatur ad necessitatem, ex qua voluntas detinui potest, an scilicet ipse feudatarius, vel Dominus, tenere facere illam acquisitionem pro reintegratione feudi, ejusque restitutione ejus præfixa unitate, ita medicando malum, quod ipse, vel ejus praedecessores fecerunt, in concedendo, vel alienando illa bona, vel membra, que concedi, vel alienari non poterunt, & tunc voluntas assilisti integratori, vad infra illorum melioramentorum, sicut sunt pro supplicatione deterioriorum, ex deductis sub tit. de deratione, d. disc. 35. & alibi.

Cessante vero hac circumstantia, presumptio in dubio esse videatur pro exclusione incorporationis, cum id redoleat donationem, que in dubio non est presumenda, ex ponderatis, d. disc. 36. & 117. & alibi, nisi eius presumptions, & conjectura, vel administrula concurrent; & per consequens punctus est incapax regulæ certæ, & generalis, dum revera pondus pendent a facti qualitate, & singularum casu circumstantiis.

In altero autem casu, in quo dominium universale feudatariorum sit filum territorialis, vel jurisdictionale; alia vero bona intra feudi fines existentia, possideantur per privatos, jure pleni dominii; & tunc licet nostri procedant cum regula generali, quod bona, etiam per ipsum feudatarium possidentur intra fines feudi, presumantur potius alloidalia, quam feudalia; nihilominus omnino verior videatur distinctione tradita in hoc cod. disc. & disc. 3, inter bona, & jura, que sunt de sua natura privata, nullamque annexam habeant jurisdictionem, vel prærogativam dominicalem; & illa, que d. prærogativam habeant, ut (ex gr.) sunt molendina, furni, maceilli, tabernae, seu vulgo pizzicaria, & similia, cum jure prohibendi, & agendi, quod est de regalibus; ita enim secundum casum intrat presumptione feudalitatis, donec ista presumptione elidatur contraria probatio competitæ illius juris, ratione privata servitutis, ut d. disc. 3. secus autem in illis rebus, que hanc jurisdictionem, vel prærogativam annexam non habeant, & nihilominus etiam isto casu omnino probabilius, & vera videatur distinctione, de qua in hoc disc. 3, inter bona cultura, & inculta, sive habentia, vel non habentia ministerium hominis, & quatenus sunt culta, & de sua natura potius privata, quam publica, adhuc intrat inspecio voluntatis, vel desinacionis super incorporationem, vel ad descendem, juxta deducta per Rovit. con. 101. libr. 2. cum aliis hoc eod. disc. & per consequens firmam remanet, ut totum pendeat a facto, quodque semper erroneous sit procedere cum generalitatibus.

Si ita vero regula pîcheria agitur sub tit. de regalibus, d. disc. 134. ubi videtur,

Difficilias autem intrat in casu infinitum hoc codem disc. 117, quando scilicet confit de explicitis titulis acquisitionum, jure private emptionis, vel donationis, aut successionalis, aliquorum praeditorum, que possidebantur per privatos, & tunc duplex intrat in predicto, una scilicet potestatis, ut neque volens possit Dominus illa retinere in natura domini alloidalis privati; & altera voluntatis, quo scilicet animo, vel intentione, nihilominus acquisitionem fecerit.

Circa primam questionem potestatis, pro ejus inclusione videatur ratio incompatibilitatis, que resultat à

PISAUREN. MOLENDINORUM PRO CAMERA APOSTOLICA ET CIVITATE PISAUREN.

CUM M. DUCISSA ETRURIAE.
Causa disputatus in Camera, sopus per concordiam.

Bona per Civitatem infundatam possessa, & per eam tradita Feudatario, an censeantur data tanquam Principi, & Feudatario, vel tanquam privatæ personæ, & an devoluto feudo illa remaneant hereditum recipiunt, vel redeant ad Civitatem dantem, vel potius tanquam feudo incorporata cum ipso feudo ad Dominum devolvantur.

Prescriptio an profit Feudatario contra Dominum directum.

Et alia remissiva de articulo, an quod possidetur a Feudatario intra fines feudi dicatur feudale, vel alio modo, & per devoluto feudo illa remaneant hereditum recipiunt, vel redeant ad Civitatem dantem, vel potius tanquam feudo incorporata cum ipso feudo ad Dominum devolvantur.

S U M M A R I U M.

- 1 *Facti series.*
- 2 *Facta servanda sunt, ubi sunt licita, & ex eis lex effectuariam in feudi.*
- 3 *In predictis intrat argumentum à contrario sensu.*
- 4 *Angaria, & perangaria sunt de regalibus, & jurisdictionibus.*
- 5 *An dicuntur de regalibus, ubi sunt panes Fendatarios, & Baronies, vel alios privatos.*
- 6 *Duci Urbini habebant regalia.*
- 7 *Quando ius cogendi Vassallos ad servitium molendinorum dicatur importare angariam, vel jurisdictionem incumbentem ipsi molendinum.*
- 8 *Ex prohibitione non accedunt ad aliena molendina relevantia nisi cogendi accedunt ad propriæ.*
- 9 *An ius cogendi accessum ad molendina prober ista esse feudalia.*
- 10 *Quando prohibitio accessum ad aliena molendina non dicatur importare servitutem, vel coactionem accessus ad illa aprobentis.*
- 11 *Possessorum est ad titulum licitum, de quo appetit.*
- 12 *Civitatis assignat, vel dat eis bona Principi, & Dominino, conseruare dare Domingi ad instar mulieris dantis eis bona marito in dotem.*
- 13 *Principes dicunt maritus Civitatis, seu Republica.*
- 14 *Bona alloidalia possessa per Feudatarius si devolvantur ad Principem, & ab isto deno conceduntur cum feudo, effectuariam feudalia.*
- 15 *Bona semel per Civitatem, vel Rempublicam assignata Principi, transiret cum Principatu ad successores, & non redunt ad assignantem.*
- 16 *Ex quibus arguitur, molendina, & bona esse possessa per feudatarium, tanquam alloidalia.*
- 17 *Ex quibus casus Civitatis, & Populi solent eorum bona Principi solvere, & assignare.*
- 18 *Ex quibus casus Civitatis, & ad illum transirent molendina, & bona Civitatis.*
- 19 *Ex centenaria, vel immemorabili possessione Feudatarius dicere potest bona a se posse, & esse alloidalia, prius titulus questi.*
- 20 *Declaratur, ubi consitit possessionem suis se tanquam de alloidalibus, secus ipsos possedit aquacava.*
- 21 *Feudatarius, etiam per mille annos non prescribit contra dominum.*

D I S C . III.

Cum ob rerum Italiz motus, omnes ferent Civitates, ab Urbe versus Montes, quandam libertatem sibi usurpari, atque se ipsas Rerum publicarum more aliquo tempore resistent, quamvis in eorumdem potentiam Civium, vel vicinorum tyrannidem postea cedidit, adhuc tamen earum aliquæ posse fuisse, ac administrationem Vectigaliū, Datiōrum, Collectarum, aliorum publicorum redditum continuantur, cum onere subministrandi earum Principium.

Card. De Luca, Lib. I.

cipi, seu Tyranno congrua subventiones, aliaque publica munia ferendi, inter quas quia Civitas Pisauri, que per Malatetiam quā Pandulphi de Balloebus sub titulo Vicarii Sedis Apostolice occupata, eidem dedit omnes redditus, ac bona, & utendo verbis, quibus tunc illa fuit totum ejus habere eum onere solvendi centum Sedis Apostolice, faciendo publicas imperias ipsi Civitati prius incumbentes, à Malatetia verò cum eodem titulo Vicariatus, seu Principatus, devenit in Alexandriam Sforiam, ab isto in Constantiū Alexandriū, & ab hoc in Joannem filium Constantiū, sub quorum dominio fama est, multaque administrula ostendunt, Civitatem fuos redditus, & bona, reassumpto priori statu, administras, supportando etiam onera, donec sub Alexander VI, occupata per Ducem Valentīnum, huic d. bona denouo affignata, eodem modo, quo Malatetia fecerat per Valentīnum expulsiōne revero Joannis, huius de anno 1503, camdeni significationem acceptatam, ac eis quin fortitam fecit.

Defuncto Joanne, ac successore in pupillari aetate Constanti filio, devolutaque proinde Civitate ad Sedem Apostolicam sub Julio II, ab illo de anno 1512, fuit de ipsa inventus Franciscus Maria de Ruvere Dux Urbini, qui deinde à Galeatō Sforia Joannis fratre naturali, & Isabella filia, cessione pro certo pretio reportavit, de palatis, domibus, Villis, aliisque bonis alloidalibus, quibus tamē omnibus una cum feudo Dux tanquam contumax, & rebellis privatas fuit de anno 1514, per Leonem X, qui data, gabellas, & publicos redditus, aliisque bona antiquitas per Civitatem possedit, eidem Civitati ad beneplacitum possidenda, & administranda cum onerum supplicationem concepsit, & inter bona enunciavit Molendina, de quibus agitur, sed de anno 1523, Dux prefatus ad omnia per Adriānum VL regratus fuit.

De anno autem 1513, Franciscus Maria junctimus Dux, conventionem quamdam habuit cum Civitate super refectione dannorum Clusie Molendinorum, que magna avarum inundatio cauferat, ad formam dicti conventionis initia de anno 1503, inter dictum Joannem Sforiam, & Civitatem, cuius conventionis vigore, Dux prefatus vetigalia, gabellas, & publicos redditus, aliisque bona Civitatis possidere profectus est; ac dehinc anno 1524, imminentie feudi devolutione ob dicti Duci decrepatum atatem, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere omnia bona, que probabantur alloidalia aliquam jurisdictionem annexam non habentia, & coram deputandis per Sedem Apostolicam liquidanda, exceptis, ac future prolixi maliciâ desperationem, deventum est cum Camera Apostolica ad Concordiam, per quam inter cetera conventionem exiit, ad ipsius Duci heredem (qualis est Victoria, M. Duccissa Etruria) ejus ex filio praedicto neptis, / petare debere om

est in omni materia, verius est in feudis. Natta conf. 49. nu. 19. affl. dec. 265. nu. 102. & idem cum dicatur illa solum bona hereditus remanere, quia aliquam non habent annexam jurisdictionem, atque in specie de Molendinis dicatur, devolvit ea, que habeant servitutem juris cogendi, sufficeret unum ex his verificari, cum etiam in pactis inter argumentum a contrario sensu. Littera Soverorum, & cum inter. ff. de p. His. dotal. Bald. conf. 390. in fin. lib. 4. Barbol. alias cumulant loco commun. 27. a contrario sensu.

Utramque qualitatem concurrere dicebatur ex parte Camere, prima enim ius angaria, & perangaria cogendi Valfallos ad expurgationem, & manutentionem Clufe, & Vallati eorumdem Molendinorum, angaria liquidum, & perangaria, non solum sunt de fructibus jurisdictionis, sed aliquid plus important, quia computantur inter regalia non nisi cum Principis concessione, vel immemorabili presumptione competenti, c. nunc. quis fin regula, ubi Iternia, & ceteri reuultus, de quibus Rolenh. cap. 5. concl. 70. & 71. Mastrilli de Massifrat. lib. 3. c. 10. nu. 329. & seqq. Bald. conf. 499. n. 4. & 7. lib. 5. ubi quod cogere subditos, ut accedant ad sua Molendina, eft actus jurisdictionis in nomine, & quod ius angaria importet jurisdictionem. Larata hec. iudic. 11. diluc. 474. n. 1. & plenius infra in Sabine. Status Montis Lubretti hoc cod. tit. quidquid enim sit, sicut sint regalia de majoribus, vel minoribus, circa maiorem, vel minorem difficultatem in illis obtinendis, hoc unum certum dicebatur, eis aliquam jurisdictionem annexam esse.

Adversus haec respondebat per M. Duciſſe Advocatos ius cogendi Valfallos ad servendum, dici angariam, & perangariam de regibus, ubi eft penes Regem, vel Principem, non autem nisi ex privilegio, vel presumptione competit Baron, qui fit Princeps inferior, ex traditione licet in canic. qui sunt regalia, verbo Angaria, n. 52. in fin. Ann. in conf. Confessionem Dic et memoria, n. 13. Frecce. de subfeud. l. 2. author. 15. n. 8. post med. Franch. dec. 16. n. 16. Rovit. decis. 72. n. 33. Hodiern. contr. 45. n. 26. & 28. Maſtrilli. cap. 10. n. 225. Larata diluc. 71. n. 2. Capye. Latr. confut. 41. num. 1. 5. cum aliis in Romana appalatu lignorum sub titulo de reg. ad materiam Vettigaliam.

Replacabat ex nimis debili response, sum quia Dux Urbini non erat simplex Baro Princeps inferior regalia regulariter incapax, prout sunt Barones Regnorum utriusque Sicilia, de quibus loquuntur Iternia, & leques, sed erat Feudatarius Dignitatis cum iure Principatus, & omnium regalium, ita habet omnima, que supereo Principi competunt, ut in spece Ducus Urbini, ita fierint Jacobus de Leonardis inter confila Alberti Bruni. conf. 117. Menoch. conf. 92. n. 32. Borell. de praefantia Regis Catholici. 1. 21. n. 30. & 48. n. 11. & generaliter Tusc. lit. B. concl. 24. n. 4. & seqq.

Tum claruit, quia non disputabatur, an haec perangaria existens penes Feudatarium, effet, vel ne de regibus, & an regalia concepta interior reineant eorum naturam, de qua in dicta Romana appalatu lignorum; sed disputatio erat an aliquam jurisdictionem prærogativam annexam habere dicuntur, quod est indubitate, praefert penes Feudatarium, cui jurisdictione in universum concessa est, quia actus coactionis per se ipsum, cuiusque Officii, non autem per alios factendos, indubitanter importat jurisdictionem, Bald. conf. 499. lib. 5. quod sufficit, ut veritatem verbis concordia, unde revera dicta response erat parum congrua.

Alliam tamen ponderabam dari posse solidam responsionem, que per scribentes in facto portius, quam per Juristas pro M. Duciſſe insinuabantur, quod scilicet ius cogendi Valfallos ad Clufe, & vallati expurgationem, non proveniret ab aliquo iure, vel jurisdictione ipsi Molendinis annexa, itaut in quemcumque illa transirent, transiret etiam dictum ius, sed provenirebat a conventione habitus inter Principem, & Civitatem super dictorum Clufe, & Vallati expurgationem, tanquam expensa publica, concernente publicam utilitatem, ne scilicet ob Clufe, & Vallati replectionem iequantur inundationes Portui, & Civitatis prejudiciale, ac etiam ne hyberno tempore ob eisdem inundationes Molendinorum ulla impediatur, unde populus famis incommoda lentire posset, ideoque Princeps in hac parte dictum servitum præcipere solitus fuit, potius tanquam Princeps pro bono publico, quam tanquam priuatus Dominus Molendinorum, quibus si annexa est hec jurisdictione, sequetur, quod etiam ad priuatas manus transirent, ab illo tale ius esset exercibile, quod de jure, & de facto non remanebat iustificatum, cum alias de jure Dominus, quamvis

habens jurisdictionem cum mero, & mixto Imperio, non possit celantur publica utilitas, vel legitima contiuetudine, cogere subditos ne accedant ad alia Molendina quamvis, Theſ. dec. 16. Gratian. di. sept. 264. nu. 45. & 47. & habeat actum in Cornetana Molendinis, & in aliis, sub tit. de servitutibus.

Concurrere dicebant etiam Camerale alteram qualitatem in concordia expressam, ius cogendi ad accessum statutis statutis, ac bannimentis prohibentibus subditis, non pro molendo frumenta accedant ad aliena molendina extra territorium, quod idem importare videtur, ac praepatum, ut accedant ad ista, cum enim molitura sit actus ad humana vita usum præcisè necessarius, eo ipso quod prohibetur subditis, ne ad aliena Molendina accedant, virtutiter & impliuit continetur praecipuum affirmativum, seu coadiuto, ut ad ista accedant, quia excludit uno, de necessitate sequitur alterum, ut communis est sensus Doctorum de istis iuribus prohibentibus, & cogendi tractantibus, habent enim ea pro synonymis, idem effectu importanteribus, ut constat ex deducitis per Thesau. dec. 16. Rolenh. de f. 1. cap. 5. concl. 26. & 27. Marins. vol. 1. 18. cap. 2. Capoli. & Rovit. super pragm. 14. de Baron. cum aliis in materia deuditis, sub tit. de servitutibus prefertim in Cornet. Molendinis, & in Far. Molendini.

Replacabat ex hoc iure cogendi non inferri necessario ad feudalitatem, cum idem importare possit servitum aperte etiam in alio dabo præcipibile, multo magis à Domino, ut per Bald. de preſcript. p. 4. par. 5. principali, queſq. 5. Capoli. de Baron. pragm. 1. n. 205. & seqq. & tom. 2. cap. 5. n. 1. fed haec responſo pariter nullus ponderis credebatur, tum quia in ea questione, an Molendina intra fines feudi per feudatarium posset presumantur feudalia, vel alio dabo, resolutio ex communi sententia refutat ex ista qualitate, num scilicet sint bannerata, vel ne, sub quo bannerationis termino feudis significant dictum ius cogendi, seu prohibiti ex bannimentis resultans, quia cum hoc ius importet jurisdictionem non nisi ex Principis concessione resultantem, nisi deoctor de alio acquisitionis titulo, præsumptio est, feudatarium Molendina cum hoc iure habuisse ad eodem Principi, à quo habuit jurisdictionem, & feudum, ut ex Bald. conf. 499. lib. 5. p. 101. & signante. p. 6. & 7. firmant Henrigitus de Molendin. q. 6. n. 78. q. 11. num. 110. 113. & 119. cap. seqq. Natt. conf. 506. nu. 23. & 31. cum seqq. Intrigol. de f. 943. nu. 82. Scrapiſ. de Rovit. nu. 3. & seqq. Tum etiam quia haec inspectio intraret, quoties cefante concordia, videndum effet in sole puncto iuri, an Molendina haberent, vel ne feudalem qualitatem, quod in praesenti non erat ipsa, stante conventione clara ad iuridicas questiones dirimens habita, ut eis Molendina, non hoc ius competenter, conferuent cum feude devoluta, igitur sufficeret convenientiam qualitatem justificari de facto, non curando, an de jure effet apta ad imprimentam, vel ne feudali tem.

Solidior tamen responſo credebatur altera, ex qua pro

veritate credebam non verificari casum conventionis con-

cpta in causulis cogendi ad accessum, quia statuta, &

bannimenta id non disponunt, sed solum prohibent egredium a territorio, qui non continent de necessitate accessum,

cum pleraque alii superponcentur in territorio Molendina privatorum, sive magna, sive parva, ideoque hujusmodi prohibitor potest, ut latius habetur in dictis Cornetana, & Far. Molendini, sub tit. de servitutibus; vel quia iuste id

Principes, vel Superior mandat, ad fraudibus confundendum,

ne scilicet sub hoc praetextu extrahant virtualia a Territorio,

ac etiam ut pro bono anno regime, ita communiſſa faciat, atque experimentum faciat, quid pro Civitatis, & populi substantiatione sit necessarium, & hanc potuerunt esse motiva, ex quibus principaliter statuta, & bannimenta emanaverint, licet in consequentiam Dominis Molendinorum exinde major utilitas refutari, quia non hoc, sed illud est attendendum ex notis axiomatis, unde in concordia modicum, vel nullum fundamentum consuī potest in Ad vocatorum congregibus pro causa directione ex parte Camere habitus dictebam.

Probabiliora vero effe credebam iura Camere quam M. Duciſſe, vel Civitatis, ex aliis circumstantiis, quod scilicet ex Statutis, aliisque urgentibus administriculis, satis clare constaret,

ret, haec Molendina, illud praefertim nuncupatum (delli Canonicici) fuisse antiquitus Civitatis, unde cum per feudatarii heredem non docetur de titulo private acquisitionis a Civitate, & ex conuerso confatet Civitatem cum universalis dispositio ne totum suum habere, omniaque bona, iura, & redditus assignasse, prius Malateſſe, deinde Duc Valentino,

deinde Duc Ruverco, præsumptio est, possefitionem referendar est ad titulum legitimum, de quo appareat, non ad alium, de quo non confat, de illicite potius usurpatio ne subiectum, cum ab ipse certis lemmatibus Civitatum bona sint inalienabili, ad tex. in l. 2. Cde acq. p. subi. Bald. n. 1. & Bart. n. 2. Mant. dec. 3. n. 6. Surd. conf. 221. nu. 46. & seqq. Bart. & Adden. dec. 61. n. 8. & 12.

Et huic præsumptioni accedebant alia plura administricula, primo nempe, quod Molendina semper post Civitatem professa fuerunt per Principes, vel illos, quibus ipse p. confitetur, ponderatur apud Seraph. d. dec. 894. num. 3. Secundo, quia in Conventionibus initis in Concordia anni 1502, habetur, quod inter publicas impensis computantur illa expurgatio nis Clufe, & Vallati eorum Molendinorum, quod arguit illa eis ius publici. Tertio, quia postquam Leo X. Dux Franciſcum Mariam à Ducas possefitione ejicit, Civitas supplicavit, & obtinuit ad antiquam possefitionem, & administrationem iurorum bonorum ac reddituum reſiliū, & inter haec bona commutata fuerunt Molendina.

Nec obstat videbatur replicatio, quod his etiam admisisti non inde inferi poterat ad feudalitatem, quod Molendina effent de pertinentiis feudi, cui nunquam annexa fuerat, dum erant de dominio Civitatis habentis dominium alio, alio feudo distinquit, quia ex tenore conventionis,

atque ex ipso subiecta materia tam ratione vettigalium, mulierum, & publicorum reddituum, quam ratione publicorum onerum, fatis liquido confatabit hujusmodi assignationem, prius Malateſſe, deinde Jo. Sforz. faciat effe

tum quod illud verbum (ipſus) in Genitivo prolatum, importet dominum, Paitell. expedit. 47. n. 57. & in quo mo

ritivo maximum constituebatur fundatum (levissimum

enim argumentum credebatur, dum enunciativa non referatur ad personam Joannis, ut Joannis iure privato, fed uti

Dominus, & sic ad qualitem dominicalem, & Principatus) sed quia in eodem Instrumento fit peragatio, & se bilatum omniū reddituum, & onerum diffinēt enumerato rum, atque comperto onera exceedere redditus in certa quantitate, convenitur, pro supplemento, & per agnatione imponi debet collectam, & tamen nulla habetur ratio.

Molendinorum notabilis redditus, de quibus iam partes in co

dicto Instrumento cum dicta enunciativa mentionem ha

buerunt, signum clarum, quod alio iure, & titulo per Joannem possiderent, & hoc erat validius argumentum, quod

post alio dabo, ac feudarii herede uiget.

Repondebam tamen pro parte Camere, Rempublicam, ac Civitates & populos, ex duplice causa eorum bona, & na

rum in Principes tranſit, una scilicet merē correspedita

ad accollationem onerum eidem Rempublica incumbet

per viam iustitia commutativa, & contractus merē

correspedit; seu iure administrationis, altera vero prote

ctionis, sive gratitudinis, & convenientias, ut Principi ultra

onera supportationem, aliquid remaneat, cum quo Principi

paratus decorem subfertare posset, ac subditis benemerentibus

bona benefacere, actum enim alias effet de Principibus, co

rumque in effex iste decibam Magistralem distinctionem,

Francis. Mariæ, quia concedantur in feudis non solum

Civitas, ejusque membra, & pertinentia, sed omnia bona,

& iura, que predecōles, ac praefertim Sforzides jure

Dominicali, & ratione Principatus possederunt, ut in punc

to bonorum, & jurium alio dabo, & signum clarum, quod

dictum hujusmodi assignationis bonorum Principi, Barb. & co

mp. 22. n. 22. de preſcript. ideoque dictus contractus intus

de anno 1503, iuxta primam speciem non excludit pre

dictum eorumdem Molendinorum concessionem, fibi a Ci

vitate factum, sed tamquam Principi, & Domino, in altera

causa, five ob alia onera, de quibus tamquam jam accola

dis non fuit opus aliam habere mentionem, itaut argumentum non concideret, praefertim tot alii in contrarium ur

gentibus; ac etiam quia ex non facto, vel non dicto, non po

tel deduci concludens præsumptio, ut bene ex Imola & aliis

Menoch. conf. 295. n. 80. & seqq.

Sive adaptari posse dicebam Magistralem distinctionem,

Bald. in c. 1. de Capitaneo qui Cur vendidit, n. 4. verf. Ego idem

in Molendinis, & quod scilicet aut Molendina pertinent ad

Civitatem iure publico, & jurisdictionali, & tunc si Civitas

debet Principi, in eum tranſeu Molendina; aut pertinent ad eandem iure privato, & remanent penes eam, quam

distinctionem refert, & sequitur Surd. conf. 311. n. 48. ideoque

dici posse videbatur ex forma Statutorum, ita Molendina